Ispesyal nga Report:

NAGAPADAYON NGA KALAKASAN SANG REHIMEN US-MARCOS

Report sa Tawhanon nga Kinamatarung
(Disyembre 10, 2024-Hunyo 30, 2025)
Edisyon nga Hiligaynon

Pasiuna

Pagkatapos sang tatlo ka tuig nga maduguon nga paghari, labi pa subong nga ginpabagsik sang rehimen Marcos ang pasistang pagpangsumpo sa pumuluyong Pilipino. Padayon ang pag-anaw sang dugo kag ang pagdamo sang mga kaso sang paglapas sa tawhanon nga kinamatarung sa ngalan sang kontra-insurhensya. Kabuangan sini nga katuyuan nga dugmukon ang makabanwahanon kag demokratiko nga handum kag paghimakas sang pumuluyong Pilipino, kag tapuson ang ila rebolusyonaryo nga pakig-away. Nagaserbe ini sa interes sang dumuluong monopolyo kapitalista, mga dalagko nga burgesya kumprador, agalon mayduta kag mga burukrata kapitalista.

Agud ilaragway ang kagrabehon kag kasangkaron sang kapintas nga ini sang rehimen, kag palanugon ang singgit sang pumuluyo para sa hustisya, ginpaguwa sang Ang Bayan (AB) ang report nga ini tuhoy sa walatuo nga mga pagpang-abuso kag paglapak sang mga armado nga gaway ni Marcos sa tawhanon nga kinamatarung sa nagligad nga anum ka bulan (Enero tubtob Hunyo subong nga tuig). Imbolbado diri ang pasistang tinawo sang Armed Forces of the Philippines (AFP), Philippine National Police (PNP), mga paramilitar kag iban pa nga armado nga ahente sang reaksyonaryong estado.

Ini nga report gikan sa mga impormasyon nga ginbalita, gintipon kag gin-analisa sang AB.

Tungod labi pa nga ginpasingki ang pagpangsumpo nga nagbunga sang kabudlayan sa pagpadala sang mga report, madamo nga kaso sa kaumhan ang wala nalista. Madamo nga paglapas sa tawhanon nga kinamatarung sang pumuluyong Moro ang wala nawaragwag sa publiko kag wala naupod sa report nga ini.

Gingamit sang AB sa sining report ang internasyunal nga talaksan sa pagtantya sang isip sang mga biktima sang ebakwasyon kag militarisasyon, kag sa isip sang mga bata nga apektado.

Patakaran sang pagpangsumpo

Mayor nga patakaran nga ginapatuman sang rehimen Marcos sa subong nga una nga bahin sang 2025 ang National Action Plan for Unity, Peace, and Development (NAP-UPD) 2025-2028 sa Pilipinas. Ini ang nangin balayon sang ginpasingki nga pangpulitika nga pagpangsumpo batuk sa masang Pilipino. Sang nagligad nga tuig pa ginsugdan nga ihanda ang amo nga bag-o-daan nga patakaran.

Ang NAP-UPD opisyal nga gin-aprubahan paagi sa Memorandum Circular No. 83, series 2025 nga ginpaguwa sang Office of the President. Ginamando sang memorandum sa tanan nga ahensya sang gobyerno nga ipatuman ang plano bilang kabahin sang "whole-of-nation" kag "whole-of-society" approach sa "pagsolbar sang mga problema nga dulot sang rebolusyonaryong kahublagan." Ginbase ang NAP-UPD sa National Security Policy 2023-2028 kag Philippine Development Plan 2023-2028.

Ginkabig ini nga "estratehikong blueprint" ukon giya agud dugmukon ang Partido Komunista ng Pilipinas, ang Bagong Hukbong Bayan kag National Democratic Front sa 2028. Ang bag-o nga patakaran nagapanguna nga ginapatuman sang National Task Force-Elcac nga gintukod sang rehimen Duterte.

Sandig sa patakaran nga ini, buylo nga ginapatuman sang AFP kag PNP ang mahigko nga todo-gyera batuk sa pumuluyong Pilipino sa kasyudaran kag kaumhan. Nagapadayon ang grabe nga pasistang terorismo sang estado, pagyaob sa imperyalismong US kag pagsumpo sa mga pwersang patriyotiko kag demokratiko.

Sa pihak sang pasulit-sulit nga pagngasal sang US, AFP kag ni Marcos angot sa "pagliso" sang armado nga pwersa sang pungsod halin sa "in-

ternal nga depensa" padulong sa "eksternal nga depensa" tungod "mahuyang na" ukon "nalutos na" ang BHB, nagapabilin ang kadam-an nga pwersa sang AFP sa kaumhan kag mga larangan gerilya. Pasulit-sulit ang pagwaragwag sini nga pito na lang ka mahuyang nga mga larangan gerilya ang nabilin, apang linibo ka mga pwersang militar, pulis kag paramilitar pa gihapon ang ginapahulag para sa kampanyang kontra-insurhensya.

Kabahin sang NAP-UPD, padayon nga ginagamit ni Marcos ang Anti-Terrorism Law, nga yara sa ika-lima ka tuig na, kag Terrorism Financing Prevention and Suppression Act agud ipiton kag pahipuson ang mga kritiko kag nagahambal batuk sa iya rehimen, kag bisan ang ordinaryo nga pumuluyo. Ginatarget sang rehimen ang ginbansagan sini nga "mga ligal nga prente sang CPP-NPA-NDFP" agud kuno "pauntaton ang rekrutment, utdon ang suportang pangpinansya kag pakigbatuan ang propaganda." Lapnagon nga ginatapak sini ang kinamatarung sa pag-organisa sang mga sektor.

Sa kaumhan, padayon nga ginapaidalum sa grabe nga militarisasyon kag okupasyon ang mga komunidad sa dagway sang mga focused military operation (FMO) kag okupasyon sang mga baryo sa tabon sang Retooled Community Support Program (RCSP). Sa sining mga operasyon, mga mangunguma nga sibilyan ukon indi armado ang mayor nga target sang kalakasan militar kag pagpangsumpo. Kadungan sini ang patarasak nga *aerial bombing*, istraping kag pagpangkanyon sa mga kaumhan kag kabukiran nga nagabutang sa peligro sa kabuhi sang mga sibiliyan kag nagaguba sa kapalibutan.

Kon diin mas nagasingki ang pasistang terorismo militar, diri man ginasigahum nga magsulod ang mga dalagko nga negosyo nga mina, plantasyon, eko-turismo kag iban pa nga tipo sang pagpangkawkaw sa kapalibutan kag pagpalayas sa mga komunidad. Nagaserbe nga paghanda man ang mga operasyon militar nga ini agud himuon nga "luwas" ang pila ka mga erya para sa mga *war games* sang US kag Pilipinas.

Wala-untat ang buylo nga pagpatuman sang NTF-Elcac sang mga programa nga "pagbalik sa sabak sang gobyerno" kag pagpaniplang gamit ang peke nga amnestiya sa kaumhan. Kasugpon ini sang kampanya sang intimidasyon, pilit nga "pagpasurender" sa mga sibilyan kag pagpangku-

rakot sa pondo sang pungsod. Ginpondohan sang rehimen Marcos ang pagtukod sadtong Abril sang organisasyon sang mga "sadto rebelde" agud gamiton batuk sa pumuluyong Pilipino.

Kapareho sang ulihi nga tatlo ka tuig sa poder, patarasak ang paglapas sang rehimen Marcos sa mga pagsulundan sa gyera, sa dagway sang hungod nga pagpatay sa mga pilason nga mga hangaway, pagpatay sa mga sibilyan sa mga "peke nga engkwentro" kag pagpaantus sa bug-os nga komunidad kadungan sa mga operasyon pang-kombat sang AFP.

Mga paglapas sa tawhanon nga kinamatarung

Sa listahan sang Ang Bayan, 180,074 ang nangin biktima sang mga paglapas sa tawhanon nga kinamatarung sang rehimen US-Marcos halin Disyembre 10, 2024 tubtob Hunyo 30 (203 ka adlaw). Nalista sang AB ang 239 ka kaso sang mga paglapas sa tawhanon nga kinamatarung sa bug-os nga pungsod.

Sa abereyds, indi magnubo sa tatlo ka biktima sang pangpulitika nga pagpamatay kada bulan. Dugang diri, may yara man isa ka biktima sang pagpang-abdak kag duha ka biktima sang tortyur kada bulan. Sa nagligad nga anum ka bulan, pito ka biktima sang paslaw nga pagpatay sang mga pwersa sang estado.

Pareho sang nagligad nga report, pinakadamo nga biktima nga nalista sa kubay sang mga mangunguma (176,940), sunod ang sektor sang mga bata (2,273) kag imol nga tagasyudad (2,237).

Sa tatlo ka tuig sang rehimen Marcos sa poder, nalista sang AB ang 3,321 ka pangkabug-osan nga isip sang mga kaso kon diin indi magnubo sa 688,313 ang isip sang mga biktima. Sa isip sang mga biktima, magalab-ot sa tantos nga 628 kada adlaw ang mga biktima sang paglapas sa tawhanon nga kinamatarung sa nagligad nga tatlo ka tuig sang rehimen Marcos.

MGA BIKTIMA SANG PAGLAPAS SA TAWAHANON NGA KINAMATARUNG

(DISYEMBRE 10, 2024 – HUNYO 30, 2025)

180,074	**239**
ISIP SANG MGA BIKTIMA	ISIP SANG MGA KASO

24	10	17	23	19
PAGPATAY	PAGPANGKASTIGO	PAG-ABDAK	TORTYUR	PAGPANGPWERSA

7	73	2,060	891
PASLAW NGA PAGPATAY	PAG-ARESTO KAG DETENSYON	PWERSA NGA PAGPABAKWIT KAG DISLOKASYON	PAGPAHOG, PAGPANG-IPIT, INTIMIDASYON

MGA BIKTIMA SANG PAGLAPAS SA TAWAHANON NGA KINAMATARUNG

(HUNYO 30, 2022 – HUNYO 30, 2025)

688,313	**3,321**
ISIP SANG MGA BIKTIMA	ISIP SANG MGA KASO

256	251	250	202
PAGPATAY	PAGPANGKASTIGO	PAG-ABDAK	TORTYUR

86	561	2,362
PASLAW NGA PAGPATAY	PAG-ARESTO KAG DETENSYON	PAGPANGPWERSA

84,803	161,753
PWERSA NGA PAGPABAKWIT KAG DISLOKASYON	PAGPAHOG, PAGPANG-IPIT, INTIMIDASYON

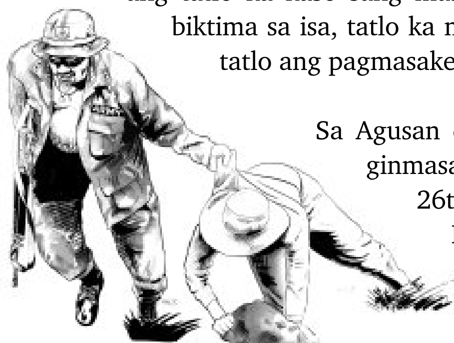
Pagpamatay, paslaw nga pagpatay kag tortyur

Indi magnubo sa 24 ka biktima sang pangpulitika nga pagpamatay sa bug-os nga pungsod sa nagligad nga anum ka bulan. Mayoriya sa mga kaso nalista sa kasagsagan sang mga focused military operation (FMO) kag RCSP sang mga soldado kag pulis sa mga komunidad sang mga mangunguma kag tumandok. Nalista ang mga pagpamatay sa Oriental Mindoro, Masbate, Negros Oriental at Occidental, Capiz, sa Samar, Northern Samar at Eastern Samar, Leyte, Agusan del sur, Surigao del Sur, kag Sarangani.

Pareho sa nagligad, ginapaguwa sang AFP nga napatay sa "engkwentro" ang mga biktima. Agud ipaguwa nga napatay sa engkwentro, ginapabayuan pa, ginabutangan sang mga armas, bala kag iban pa nga gamit militar ang ila mga bangkay, kag ginahaboy sa kon diin-diin. Ginapalapta sang AFP ang amo sini nga peke nga balita bisan pa hugot nga ginapanginwala ini sang mga pamilya, tupad balay kag bisan sang mga opisyal sang lokal nga konseho sang baryo.

Sa mga biktima, lima ang mga *hors de combat* (mga kombatant nga wala sang ikasarang nga magbato tungod pilason ukon may balatian), kag indi kombatant ukon mga retirado sang rebolusyonaryong kahublagan. Gindakop sila sang mga berdugo nga tinawo sang AFP kag hungod nga ginpatay, imbes nga ideklarar nga mga bihag sang inaway ukon kasuhan sa ila korte. Makita man sa mga bangkay ang marka sang tortyur.

Mga kaso sang masaker. Nalista sa panahon sang sakup sang report ang tatlo ka kaso sang masaker: bug-os nga pamilya ang biktima sa isa, tatlo ka mangunguma sa isa pa, kag ikatatlo ang pagmasaker sa mga *hors de combat*.

Sa Agusan del Sur, wala sang kaluoy nga ginmasaker sang mga soldado sang 26th IB ang pamilya Gomansil sa Dayuman River, Barangay San Vicente (Balagnan), Esperanza sadtong Disyembre 15, 2024. Ginpatay sang

mga berdugo ang magtiayon nga si Toto kag Toni Gomansil kag ang ila anak nga si Celine. Ginapasibangdan sila nga nagapakig-angot sa BHB kag rebolusyonaryong kahublagan sa probinsya.

Antes ang krimen, nagpahibalo pa ang pamilya Gomansil sa mga soldado nga nakadeploy sa malapit nga detatsment para pahanugutan nga magtrabaho sa ila ulumhan. Sa pihak sang ila "pagpahibalo," ginsundan sila sang mga soldado kag gingapos ang magtiayon nga Toto kag Toni. Ginpaidalum sila sa grabe nga interogasyon kag pila ka beses nga ginpamangkot kon may yara presensya sang BHB sa ila komunidad, nga ginpanginwala sang magtiayon. Ginpangita man sa ila ang bana ni Celine nga ginapasibangdan nila nga isa ka hangaway sang BHB.

Sunod sini, ginbuno sang mga soldado ang magtiayon tubtob napatay. Nakadalagan pa si Celine sang masaksihan ang pagpatay sa iya mga ginikanan apang gilayon man nga gintiro sang mga soldado. Gintampalas kag gintunga pa sang mga ini ang bangkay ni Celine.

Sa Northern Samar, gintiro tubtob mapatay sang mga soldado sang 8th ID ang tatlo ka mangunguma sa Barangay Nagoocan, Catubig sadtong Hunyo 8. Ginapaguwa sang militar nga ang tatlo kalakip sa lima ka napatay sa isa ka armado nga engkwentro sang mga soldado kag BHB. Ang mga biktima ginkilala nga sila Noel Lebico Sr, Arnel Aquino kag Nonoy Norcio.

Si Lebico residente sang Barangay Roxas sa Catubig, si Aquino halin sa Barangay Osmeña sa Palapag, samtang si Norcio taga-Barangay Luneta, Gamay. Ang mga baryo kag banwa nga ila ginapuy-an nakapaidalum sa *de facto* nga layi militar halin pa sadtong 2020. Antes ang insidente, nakaagi na sadto sang pagpang-ipit kag kapintas militar ang mga biktima.

Antes sini, wala nagpasugot ang tatlo nga magsulod sa programa sang pilit nga pagpasurender sang 8th ID.

Pagpatay sa menor-de-edad. Ginpatay sang 63rd IB ang 16-anyos nga si Jayson Grafil Padullo sa patarasak nga pagpaniro sadtong Hunyo 15 sa Sityo Bagong Barrio, Barangay Pinanag-an, Borongan City, Eastern Samar. Hugot nga ginpamatud-an sang mga ka-barangay ni Jayson sa

Barangay Benowangan nga siya isa ka sibilyan. Siling nila, bag-o lang siya nakapa-enrol sa Grade 7 kag natalana siya nga mag-eskwela subong nga Hunyo.

Yara sa uma sa guwa sang sityo ang biktima kaupod ang isa pa ka pamatan-on sang palukpan sang mga naga-operasyon nga soldado. Napatay si Jayson sa mga igo sang bala, samtang nakadalagan kag nakaluwas ang iya kaupod.

Pagpatay sa mga *hors de combat.* Wala sang kaluoy ang AFP kag rehimen Marcos sa pagtapak sa mga pagsulundan sang gyera. Nalista sa mga probinsya sang Negros Oriental kag Occidental, kag sa Leyte ang mga pagpamatay sa *hors de combat*.

Sa Negros Occidental, gin-abdak kag hungod nga ginpatay sang mga soldado sanday Noynoy Ponteras (Ka Jojo) kag Marisa Pobresa (Ka Kim). Sadtong Marso 7, alas-8 sang gab-i, gin-abdak sang mga operatiba sang Crime Investigation and Detection Group sang Philippine National Police (PNP) kag mga tinawo sang Armed Forces of the Philippines (AFP) sanday Ponteras kag Pobresa sa isa ka balay sa Bacolod City. Pilit sila nga ginsakay sa isa ka van kag gindala sa wala matumod nga lugar, kon diin sila lubos nga ginpatay.

Ang bangkay sang duha gindala sang mga berdugo ni Marcos sa Sityo Paraiso, Barangay Caduhaan, Cadiz City. Sunod nga adlaw, nagpalapta sang binutig ang mga lokal nga tagpamaba sang militar nga napatay ang duha sa isa ka engkwentro lapaw ala-una sang aga sa tunga sang 79th IB kag BHB.

Marisa Pobresa (Ka Kim) kag Nonoy Ponteras (Ka Jojo)

Si Ponteras isa sa nagapanguna nga opisyal sang NDF-Negros samtang si Pobresa isa sa nagadumala sang pang-rehiyon nga opisina sang NDF. Kalakip sa katungdanan sang duha ang makig-konsultasyon sa mga mamumugon, mangunguma, mamumugon

sa kampo, mga imol kag iban pa nga pigos nga sektor sa isla agud buligan sila nga mahatagan-tingog ang ila mga reklamo kag isulong ang ila mga paghimakas.

Sa Leyte, ginpatay sang 93rd IB sadtong Hunyo 18 sa Barangay Cogon, Carigara ang indi armado kag wala sang ikasarang nga magbato nga tatlo ka katapo sang BHB. May balatian kag nagapaayo sanday Juanito Selleca Jr (Ka Tibor/Ka Rey) kag Sadam Paclita (Ka Dimple) sang salakayon kag panirohon sang mga soldado. Ginpatay kaupod nila si Lino Delante (Ka Dodong), isa ka medik nga naga-atipan sa mga pasyente.

Indi sadto armado ang mga katapo sang BHB tungod sila mga pasyente. Sa pagpatay, maathag ang intensyon sang mga soldado nga patyon ang tatlo tungod kon gustuhon masarangan nila nga dakpon ang mga ini kag kabigon nga mga bihag sang gyera.

Napatay tungod sa troma. Napatay ang babaye nga si Lolita Reman sa Sityo Toril, Barangay Bandila, Toboso, Negros Occidental sadtong Mayo bunga sang sobra nga kahadlok kag troma sa mga operasyon sang 79th IB. Gin-reyd kag gin-ransak sang mga soldado ang balay nga ginapanagiyahan sang pamilya Mahusay kon diin yara ang babaye sa Sityo Toril sadtong Mayo 20, alas-5 sang aga.

Isa ka kapareho nga insidente man ang natabo sa Barangay Minapasok, Calatrava. Gin-atake sang *stroke* ang mangunguma nga si Boyet de Asis sadtong Mayo 23 tungod sa pagpamahog sa iya sang pito ka soldado sang 79th IB kag mga traidor sa rebolusyon.

Napatay sa detensyon. Napatay ang isa ka may balatian nga bilanggong pulitikal halin sa Quezon sadtong Disyembre 25, 2024 tungod sa kriminal nga pagpatumbaya sang New Bilibid Prison (NBP) sa Muntinlupa City. Gin-atake sa *stroke* kag napatay si Hilario de Roxas, isa ka mangunguma halin sa Catanauan, Quezon.

Si De Roxas isa ka *senior citizen* nga may ginabatyag nga *hypokalemia* (kondisyon kon diin naganubo ang potassium sa lawas), *pneumonia*, kag *hypertension*. Gin-aresto siya sang mga pulis kag soldado sa General Luna, Quezon, sadtong Pebrero 12, 2020 sa mga kaso nga kriminal.

Ginbalhin siya sa NBP sadtong Septyembre 30, 2024 halin sa pagkabilanggo sa Gumaca District Jail kag Quezon District Jail (QDJ) sa banwa sang Pagbilao. Samtang nabilanggo si de Roxas sa Quezon gin-atake na siya sang *mild stroke* kag may yara na sang lain-lain nga komplikasyon sa ikaayong lawas.

Nalista man sang Ang Bayan ang pito ka biktima sang paslaw nga pagpatay. Imbolbado sa mga kaso nga ini ang mga naga-operasyon nga yunit sang militar, nga sa kahadlok nga maunahan, patarasak nga nagpaniro sa sin-o man nga masugata sa lasang ukon sa dalan. Indi naman magnubo sa 23 ang nakaagi sang tortyur sa kamot sang mga soldado.

Pag-aresto, pag-abdak, kag pagpamahog, pagpang-ipit, kag intimidasyon

Nakalista ang AB sang 31 ka kaso sang arbitraryo nga pagpang-aresto kag detensyon kon diin may yara indi magnubo sa 73 ka biktima, nga kadam-an mga mangunguma. Ginpasakaan ang mga biktima sang lain-lain nga himo-himo nga mga kaso para madugay nga mapriso sa bilangguan. Lakip sa kinaandan nga mga kaso nga ginpasaka sa ila ang *illegal possession of firearms and explosives*, pagpatay kag paslaw nga pagpatay, terorismo kag "terrorism financing."

Ang iban sa ila nakaagum sang hungod nga ginpadugay nga pagproseso sang mga papeles sang mga korte agud indi gilayon mahilway. Ang iban pa, ilabi na sa mga yara sa probinsya, iligal nga ginbilanggo sa mga kampo militar nga wala sang mando sang korte kag wala ginapahanugutan nga mabisita sang pamilya.

Sa panahon nga nakabilanggo, ginapaatubang man ang mga gin-aresto sa mga "sadto rebelde" agud pabaliskaron sila kag ganyaton nga magpagamit sa estado. Ginagamit man ang pamilya sang mga gin-aresto kag detenido agud piliton nga "magsungka" ang nakabilanggo nga mga himata.

Gin-aresto sa pagtindog sa kinamatarung sa duta. Lima ka katapo sang Samahang Magsasaka at Mangingisda sa Barangay Taltal (SAMMBAT) ang gin-aresto sang mga pulis pagkatapos sang pagpama-

tuk nila sa demolisyon sa mga balay sa 32-ektarya nga duta sa Sityo Togue, Barangay Taltal sa Masinloc, Zambales sadtong Hunyo 19. Nagsulong sa komunidad ang mga mapatuman sang demolisyon sa pagpanguna ni Sheriff Roy Mendones sang opisina sang Provincial Sheriff kaupod ang mas o menos 70 ka pulis kag mga tinawo sang SWAT. Ginbilanggo sang mga pulis sanday Neil Edward Geroca, tagpamaba sang grupo, si Claire Elfalan, sekretaryo sang SAMMBAT, kag mga katapo sini nga sanday Elmer Nollas, Elmer Madarang, kag Alex Mose. Nahilway sila pagkatapos sang pila ka adlaw tungod sa pyansa.

Pag-aresto sa mga nagbarikada kontra demolisyon. Apat ka residente sang Mayhaligue Street sa Barangay 262 kag 264 sa Zone 24, Tondo, Manila ang gin-aresto sang mga pulis tungod sa ila pagbarikada batuk sa demolisyon sa komunidad sadtong Mayo 26. Giit sang mga residente, wala sang ligal nga basehan kag lapas sa ila mga kinamatarung ang demolisyon.

Ang kaso sang Agusan 8. Gindakop sang mga elemento sang 66th IB, 67th IB, kag pulis ang 11 ka indibidwal sa isa ka tsekpoynt sa Bunawan, Agusan del Sur sadtong Hunyo 13 sang gab-i. Nagabyahe halin sa banwa sang Monkayo sa Davao De Oro sanday Charisse Bernadine Bañez, Ronnie Igloria, Louvaine Erika Espina, Sinag Lugsi, Larry Montero, Daryl Man-Inday, Arjie Guino Dadizon, Grace Niknik Man-aning, Leo Taba, kag duha ka drayber sang gin-harangan sa tsekpoynt. Sa impormasyon sang grupo, pilit sila nga ginpapanaog kag pila ka oras nga ginpahapa sa karsada.

Palayain ang Agusan 8!

Giit nila, wala sang rason ang mga pwersa sang estado agud patigayunon ang pagda-

kop. Ginagiit sang mga biktima nga himo-himo ang mga kaso kag ginapaguwa nga may nakuha nga mga armas kag pangpalupok sa ila. Ginpang-abukay sang militar kag pulis ang salakyan nga wala sang ginapakita nga *search warrant* kag ginkumpiskar ang ila mga gamit. Ginpatindog lang sila pagkatapos sang duha ka oras kag ginpaguwa nga nakuha sa ila gamit ang mga armas kag pangpalupok. Gindala sila sa istasyon sang pulis sa Bunawan.

Sadtong Hunyo 14, natukiban sang mga biktima nga indi na nila upod kag nadula sanday Taba kag ang duha ka drayber sang mga salakyan. Sa adlaw nga ini, ginpunggan man sang mga soldado ang mga *paralegal* kag grupo sa tawhanon nga kinamatarung nga makapalapit kag ma-estorya ang mga gindakop.

Ginpaatrasar nga paghilway. Sa panahon sang report, nalista ang mga kaso sang hungod nga pagpadugay kag pagpaatrasar sa pagproseso sang mga dokumento kag papeles para indi gilayon mahilway ang mga bilanggong pulitikal. Lakip diri ang nangin kaso ni Rey Irvine Malaborbor.

Sadtong Hunyo 23, natalana na nga mahilway si Malaborbor halin sa anum ka tuig nga pagkabilanggo sang punggan siya sang mga tinawo sang Metro Manila District Jail Annex 4 (MMDJ4) kag ginbalik sa bilangguan. Suno sa tinawo sang bilangguan, may nag-abot nga *subpoena* batuk kay Malaborbor para sa kaso nga arson nga kuno natabo sadto pang 2019 sa Mindoro. Wala nakangalan kay Malaborbor ang amo ang *subpoena*.

Si Malaborbor, isa ka aktibista kag katapo sang Katipunan ng mga Samahang Magbubukid sa Timog Katagalugan (Kasama-TK). Gin-aresto kag ginpasakaan siya sang himo-himo nga kaso nga *illegal possession of firearms* kag pagpatay sang mga elemento sang 76th IB sadtong Hulyo 27, 2019 sa Santa Cruz, Occidental Mindoro. Gin-akusaran man siya nga katapo sang Bagong Hukbong Bayan.

Lubos lang nga nahilway si Malaborbor halin sa bilangguan sadtong una nga semana sang Hulyo.

5 ka tuig sang Anti-Terrorism Act. Sa pagpatuman sang mapang-ipit nga Anti-Terrorism Act kag kaangot nga mga layi kontra sa "terrorism financing," nalista sang grupo nga Karapatan nga may 227 ka indibidwal ang ginkasuhan, samtang 34 ang arbitraryo nga ginkabig sang Anti-Terrorism Council nga mga "terorista."

Sa mga ginkasuhan, yara sa 30 ang subong nakabilanggo. Isa ang nadokumento nga napamatbatan nga may kasal-anan paagi sa isa ka *plea bargain* sang estado. Naga-atubang ang amo nga biktima sang 55 ka beses nga pagka-imbolbar sa "terrorist financing."

Atake sa kasagsagan sang eleksyon *midterm*. Nagaatubang sang wala-untat nga atake ang mga patriyotiko kag demokratikong kandidato nga nagdalagan para sa eleksyon *midterm* sadtong Mayo. Nangin target sang hayagan nga pagpang-ipit sa porma sang *Red-tagging*, pagpaniid kag pagpanghadlok, ang mga senador kag *partylist* sang Koalisyon Makabayan kag bisan ang mga lokal nga kandidato. Indi man luwas bisan ang mga tagasuporta sang Makabayan sa mga pagpang-ipit nga ini.

Sa datos sang Vote Report PH, yara sa 4.83% ang kabug-osan nga 6,064 nga report sang mga paglapas sa kinamatarung kag anomaliya sadtong eleksyon. Pinakagrabe sa mga ini ang pag-abdak kag sang ulihi detensyon sa isa ka kampanyador sang Bayan Muna Party-list sa Batangas.

Gin-abdak sang 59th IB si Pauline Joy Banjawan sadtong Abril 26 kag natultulan sang mga grupo sa tawhanon nga kinamatarung sadtong Abril 28 sa istasyon sang pulis sa Santo Tomas, Batangas. Nahibaluan nga antes siya dal-on sa PNP-Santo Tomas sadtong alas-9 sang gab-i sang Abril 27 nakaagum siya sang pisikal kag mental nga tortyur sa kamot sang 59th IB. Ginpasakaan siya sang kaso nga kriminal para mabilanggo.

Palayain si Pauline Joy Banjawan!

Nalista man sang AB sang nagligad nga tuig ang 17 ka biktima sang pagpang-abdak. May mga kaso sa Isabela, Rizal, Batangas, Sorsogon, Masbate, Negros Oriental kag Occidental, kag Agusan del Sur. Pila sa mga biktima ginpatuhaw man sang mga pwersa sang estado, samtang ang iban mga bangkay na sang ginpakita sang militar. Ginpaguwa sila nga napatay sa mga engkwentro.

Sa mga buhi nga ginpatuhaw, ang iban ginpasakaan sang himo-himo nga kaso kag nakabilanggo. Samtang ang iban yara sa kustodiya sang militar kag ginpresentar nga "nagsungka."

Nakalista man ang AB sang indi magnubo sa 891 ka biktima sang pagpamahog, pagpang-ipit kag intimidasyon. Mas nga dako ang isip nga ini kon iupod ang linibo ka ginparada kag pilit nga "ginpasurender" sang militar bilang mga katapo ukon tagasuporta sang BHB sa kasyudaran kag kaumhan. Sa mga kaso sang "pagpasurender," indi pipila ka higayon nga gingamit sang militar ang pagpanagtag sang ayuda para kuhaan sang litrato ang mga residente kag hambalon nga "nagsungka" sila.

Pagpangkugmat sang militar sa mga komunidad

Sa maitum nga katuyuan nga "dugmukon" ang mga hukbong bayan sa kaumhan, ukon para kuno ini "punggan nga makabalik," ginsakop sang mga operasyon kombat sang AFP kag PNP ang madamo nga komunidad sa kaumhan. Padayon nga nakapakat ang binatalyon ka pwersang militar kag pulis sa madamo nga komunidad sang mga mangunguma kag pungsodnon nga minorya.

Nalista sang AB ang indi magnubo sa 2,060 ka biktima sang pilit nga pagpalayas kag dislokasyon. Naglab-ot sa 171,066 ang isip sang

mga residente nga apektado sang ginpatuman nga mga mapintas nga blokeyo sang pagkaon kag ekonomiya. May yara sang nalista nga siyam ka kaso sang *aerial bombing*, istraping kag pagpangkanyon.

Pagpangbomba sa Mindoro. Nagpatigayon sang *aerial strafing* kag pagpangbomba ang 203rd IBde sa Mansalay, Oriental Mindoro sadtong Marso 1. Nagdulot sang kahangawa ang pag-atake sa mga komunidad sang mangunguma kag Mangyan-Hanunuo. Sa report sang mga residente, alas-10 sang aga natabo ang una nga bugso sang pagpaulan sang bala halin sa kahawaan gamit ang duha ka *blackhawk helicopter* sa Sityo Lomboy, Barangay Panaytayan. Pagkatapos sini, liwat nga nagbalik ang mga helikopter mga alas-2:30 sang hapon kag naghulog sang apat ka bomba kadungan ang patarasak nga pagpalupok sa magkaiping nga sityo sang Lomboy, Abaka, kag Matarayo.

Ginpatigayon sang mga berdugo ang terorismo halin sa kahawaan pagkatapos ang isa ka himo-himo nga inaway sang 4th IB nga kuno batuk sa BHB-Mindoro. Wala sang yunit sang BHB-Mindoro sa amo nga lugar sa adlaw nga ini.

Naapektuhan man sang pagpangbomba ang iban pa nga katambi nga komunidad sa Buol, Amaga, Tangkulang, Salay, kag Proper nga sakop pa gihapon sang Barangay Panaytayan, kag mga sityo sang Puyuhan kag Badi nga sakop sang katambi nga Barangay Teresita.

Ang mga pagpangbomba sa Mansalay sunod sa *aerial strafing* kag pagpangbomba man sa banwa sang Pola sadtong Pebrero 19.

Istraping sa Bukidnon. Nagpaulan sang bala ang 88th IB sa mga sibilyan sa Sityo Bendum, Barangay Busdi, Malaybalay City, Bukidnon sadtong Abril 19. Isa ka sibilyan ang kritikal nga naigo kag gindala sa ospital tungod diri. Ang mga nasambit nga sibilyan nagapangita lang tani sang lapnisan (agarwood) kag "nasal-an" kuno sang mga soldado nga mga katapo sang hukbong bayan.

Kahalitan sang US war games sa palangabuhian. Direkta nga naapektuhan ang palangabuhian sang mga mangingisda sa pagpatuman sang “no-sail zone” sang lokal nga gobyerno kag sang tropa sang US

agud hatagan ligwa ang mga *war games* kag *live-fire exercises*. Ginpatuman ini sadtong Abril kag Mayo sa mga banwa sang Ilocos, Zambales kag Cagayan kon diin indi magnubo sa 28,000 ka mangingisda ang naapektuhan suno sa mga report. Makabig ini nga blokeyo sa pagkaon kag ekonomiya nga nagalapas sa tawhanon nga kinamatarung.

Hustisya!

Hustisya ang ululupod nga singgitan sang pumuluyong Pilipino para sa tanan nga mga biktima sang paglapas sa tawhanon nga kinamatarung sang rehimen US-Marcos. Lain-lain nga dagway sang pagpahayag kag paghimakas ang ginlunsar sang mga grupo sang nagligad nga tuig agud hatagan sang tingog ang mga biktima kag ila mga pamilya.

Tayuyon ang panawagan sang mga grupo kag biktima sang gyera sa droga nga pasabton si Rodrigo Duterte sa iya mga krimen sa katawhan. Ginakalipay nila ang pag-aresto kay Duterte sadtong Marso 11 kag detensyon sa International Criminal Court sa kaso nga krimen sa katawhan. Nagapanindugan ang mga biktima batuk sa ano man nga pagtilaw kag maniobra sang kampo ni Duterte para pasugtan kag mahatagan siya sang *interim release*. Dugang diri, ginapabaskog man nila ang panawagan nga liwat magpatapo ang Pilipinas sa ICC.

Ginpatigayon man sang mga grupo sa tawhanon nga kinamatarung ang mga *fact-finding mission* bilang porma sang pakigbato kag panawagan para sa hustisya. Sa Mindoro, maisog nga gin-atubang kag ginpakigbatuan sang lain-lain nga mga grupo, lakip ang Karapatan-Southern Tagalog, ang garapalan nga pagpang-ipit kag kalakasan militar sang 203rd

Ibde nga nagtilaw nga punggan sila nga patigayunon ang isa ka *fact-finding mission* sa isla sang Mindoro sadtong Pebrero 23 tubtob Marso 1.

Partikular nga ginkadto sang tim ang banwa sang Pola, Bulalacao kag Mansalay sa Oriental Mindoro kon diin nareport ang serye sang mga paglapas sa tawhanon nga kinamatarung sunod sang mga engkwentro sang 203rd IBde sa BHB-Mindoro sadtong Pebrero. Pagkaabot pa lang sang tim sa isla, napatuman na ang indi deklarado nga layi militar sa mga barangay.

Paagi sa tayuyon nga kampanya kag pagpursiger sang mga pamilya kag abogado, pila sa mga bilanggong pulitikal ang nahilway tungod sa kawad-on sang ebidensya sang himo-himo nga mga kaso nga ginpasaka sa ila.

Lakip diri ang paghilway sang mga organisador sang Kalipunan ng Damayang Mahihirap (Kadamay) nga sanday John Griefen Arlegui kag taga-Anakbayan nga si Reynaldo Viernes sadtong Pebrero 4. Kapin anum ka tuig sila nga ginbilanggo. Nahilway man sadtong Abril 8 ang mga tigtib-ong sang kinamatarung sang mga Lumad nga sanday Julieta Gomez kag Niezel Velasco pagkatapos sang apat ka tuig.

Matingkad man sa nagligad nga tuig ang serye sang mga welga kag ulupod nga paghulag sang mga mamumugon kag unyon para igiit ang ila panawagan para sa dugang-sweldo, mga kinamatarung sa trabahuan kag padaugon ang bag-o nga collective bargaining agreement (CBA). Pila sa mga matingkad nga hublag ang natabo nga welga sang mga mamumugon kag unyon sang Nexperia Philippines Inc kag Kawasaki Philippines.

Padayon ang militante nga pagpakig-away sang pumuluyo kag mga tagpangapin sa tawhanon nga kinamatarung para tayuyon nga batuan ang brutal nga paghari sang rehimen Marcos. Halin sa mga tikang ligal ukon ekstra-ligal, tubtob sa mga armadong aksyon sang BHB, tayuyon nga nagapakigbato ang pumuluyo para sa pagpangapin sa mga kinamatarung kag paglab-ot sang hustisya. Ginabuyagyag, ginabatikos kag ginasukot nila si Marcos sa mga patakaran sang pagpang-ipit kag terorismo sang estado.